

Det svundne...

Det var et dødt juletre jeg satt under. Det var nok en riktig gran, men et juletre skal stå i et værelse, det utstråler ingenting når det blir anbrakt andre steder, det blir som å se bildet av et juletre i april, og det sier i høyden noe om kaféer og hjemløshet.

Jeg drakk vin og tegnet figurer i marginen på en avis. Jenny skulle komme. En stim av mennesker var på vei igjennom for å finne en stol. De fleste fant ingen. Jeg hørte dialekter fra hele det lange landet, mens folk møljet omkring meg.

Jeg drakk en stille skål med Aasmund Vinje. Tannen er vel ikke akkurat din, sa jeg, men den er tatt fra graven din, og det er mer enn mange helgen-negler er, og jeg skal oppbevare den pietetsfullt sammen med en hestesko jeg har ervervet på mystisk vis.

Hver gang jeg har drukket noen glass, vet jeg at jeg er en fetisjdyrker.

Det varmer i hendene å kjenne på en relikvie.

Uten å tenke over det, hadde jeg sittet og tegnet et Janushode. Nå så jeg grublende på det. Det var kloke folk som hadde laget den guden. Gudene betydde noe på den tiden de ble til, siden stivnet de til navn. Fortellingen om Narcissus, — en mennesketype, og en hel litteratur om den er smeltet sammen i den vesle legenden.

Fordums guder ble baktalt på skolene, — som hele fortiden blir det. Den mørke middelalder, sier man, og vet ikke annet om den enn noen tøvede historier om usedelige munkes. Den grå oldtid, sier man, og de like usedelige hellenske gudene.

Jeg så på Janushodet. Jeg hadde villet lure meg unna en uro som hadde fått hjertet til å arbeide fortere, omtrent som når en skal ta en farlig avgjørelse. Nå ville jeg likevel ikke lure meg unna, men prøve å se hva det var som hadde slått meg ut av likevekt. Jeg fant det ikke. Det var noe med dette dobbeltansiktet, en uhygge, noe truende.

Jeg drakk irritert av glasset. Det hender en har slike små, uforklarlige opplevelser. Når det er over, sitter en igjen med en kjensle av at noe svart og underjordisk har vist seg ved overflaten, men er forsvunnet igjen før en riktig så det.

En burde vite mer om seg selv, og engang få høve til å se dette andre jeget, mørkemannen, i speilet. Ansiktet på sin mørke ledsager.

Da formet jeg en setning med leppene: Engang få se denne andre som aldri emigrerte.

Jeg skrev ordene på avisen: Engang få se denne andre som aldri emigrerte.

Så stirret jeg på de skrevne ordene, og de betydde ikke noe mer, men hjertet slo hardt igjen, jeg kjente mordlyst.

Det sydet i meg, jeg måtte knytte hendene for at de ikke skulle skjelve. Satt jeg der og mistet forstanden uten varsel?

Drepe denne andre, drepe seg selv, forfølge og drepe noen. Et øyeblikk var det aldeles svart i hjernen. Det kostet anstrengelse å komme tilbake til virkeligheten. Jeg satt der og skalv, med en kjensle av at jeg hadde vært på vei vekk. Jeg hadde villet vise meg for meg selv, men jeg var sunket usett tilbake før jeg så meg.

Som gutt hadde jeg en bikkje, Tulla het den. Jeg var glad i den. Hunden har en stor plass i menneskets liv. Noen kan ikke leve uten bikkja. En fetter av meg hadde en hund som kom under en vogn og fikk knust halen. Vi ble enig om å klippe den av, fordi den aldri kunne bli hale igjen, og så fordi det ville bli lettere å forbinde såret. Fetteren min holdt bikkja, mens en annen nappet halen av den med en platesaks. Han tok tommelen til fetteren min i samme jafset, så også den ble lett å forbinde. Det ble atskillig leven, men dyret ble elsket like høyt, selv om fetter hadde litt vondt for å huse noen vennskapelige kjensler for operatøren.

Under våningshuset på gården et stykke borte fra hvor vi bodde, var det en kjeller med et smalt vindu ut mot et ripskjerr. Jeg hadde ofte listet meg bort og tittet inn der.

Ruten hadde vært i stykker så lenge jeg kunne huske. Det var halvmørkt i kjelleren, og det lå noe skrot bortover gulvet, det samme og uforanderlig fra år til år. Støvet lå tomme-tykt, og det var aldri fotspor i det. Der var det Ondes bolig. Ennå som voksen hadde jeg kjent det slik at dit inn kunne jeg aldri våge meg.

Tulla var en kattemorder. Hun hadde et særskilt grep på katter, hun fikk tak i nakken på dem og slapp ikke så lenge det var liv. Jeg visste om åtte katter som Tulla hadde tatt livet av, og da var det vel mange fler. Det gjorde meg redd, for når folk fikk greie på det, måtte vel Tulla betale med sitt liv. Men ingen fikk se hva Tulla drev med, og hun var en liten snill tass, søt og kjælen, riktig et forborgent kvinnemenneske. Det var ingen som trodde hun var morder. Jeg gjemte kattelikene, og heller ikke hjemme sladret jeg på Tulla.

En dag kom jeg løpende sammen med Tulla forbi gården. Da begynte hun å lokke for meg, og ville ha meg med bort til kjellervinduet. Der inne i det dunkle lå en død katt. Øynene sto ut av hodet på den. Den var tilsmurt med støv og sitt eget skarn.

Det hadde vært så stille på gården den dagen. Kjelleren var for alvor blitt en bolig for det Onde.

Jeg presset tennene hardt i hop og syntes et øyeblikk det var jeg som holdt på å knuse nakken på en katt.